

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความต้องการที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มเกษตรกรแม่ทา อำเภอแม่ออน จำนวน 33 ราย และกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษ อำเภอสารภีจำนวน 30 ราย ผู้วิจัยต้องการทราบถึงความต้องการที่แตกต่างกัน จึงได้เลือกสัมภาษณ์เกษตรกรรายย่อยสองกลุ่มนี้ เพราะทั้งสองกลุ่มมีการผลิตที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มแม่ทาเป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์อย่างเต็มรูปแบบ ส่วนกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษเป็นการผลิตปลอดสารพิษที่กำลังปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ จึงคาดว่าจะทำให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นของความต้องการที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และปัญหาในการผลิตรวมไปถึงการตลาดเกษตรอินทรีย์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรในแต่ละกลุ่ม

4.1 บริบทชุมชน

4.1.1 กลุ่มเกษตรกรแม่ทา ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน ภายใต้การส่งเสริมของสถาบันพัฒนาทรัพยากรและ เกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา ชุมชนตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ สถานที่ตั้งของชุมชนเป็นที่ราบในหุบเขา มีพื้นที่ ประมาณ 67,500 ไร่ หรือครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 108 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ป่าไม้ 79.9 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 49,937.5 ไร่ พื้นที่ทำกิน 22.2 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 13,875.0 ไร่พื้นที่อยู่อาศัย 5.9 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 3,687.5 ไร่

ตำบลแม่ทามีแหล่งน้ำธรรมชาติ คือลำน้ำแม่ทาโดยลำน้ำแม่ทามีต้นกำเนิดอยู่ที่คอยขุนทา ไหลผ่านกลางตำบลจากแม่ทาเหนือ-ใต้ และยังมีแควน้ำสาขาของแม่น้ำแม่ทาลหลายสาย ได้แก่ ห้วยแม่มอน ห้วยน้ำขุน ห้วยแม่โป่งท่า ห้วยทราย ห้วยดอกสะแล่ง และห้วยแม่เลอะ ส่วนแหล่งน้ำที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเก็บน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยมอน ประปาภูเขา ประปาหมู่บ้าน และน้ำบาดาล เกษตรกรแม่ทามีแหล่งน้ำที่เหมาะสมในการทำการเกษตร สามารถปลูกพืชได้หลายชนิด ในตำบลแม่ทามีการปลูกพืชหลักอยู่ 5 ชนิดคือ ข้าวนาปี ข้าวโพดฝักอ่อน ลำไย มะม่วง และพืชผัก พืชสมุนไพรต่างๆ มีระบบการทำการเกษตรทั้งปลูกพืชแบบใช้สารเคมีและการทำเกษตรอินทรีย์

กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตำบลแม่ทา เริ่มมีการเพาะปลูกพืชผักอินทรีย์ในปี พ.ศ.2529 เริ่มทดลองเพาะปลูกในรูปแบบพืชผักสวนผสมระหว่างไม้ผล ได้ทำการผลิตการเกษตรอินทรีย์มาตลอด จนกระทั่งมีการปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรยั่งยืนขึ้นในปี 2535 โดยการสนับสนุนของโครงการการพัฒนาองค์กรชุมชนในระยะแรกมีสมาชิกไม่มาก ต่อมา มีการขยายแนวคิด ทำให้เริ่มมีเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมกลุ่มมากขึ้น เมื่อปี 2544 จึงจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร

ยังยืนแม่ทาจำกัด สมาชิกส่วนใหญ่ทำการเกษตรผสมผสาน โดยไม่ใช่สารเคมีในกระบวนการผลิต มีความหลากหลาย ในพื้นที่ คือมีทั้งนาข้าว พืชผักสวนครัว ไร่ข้าวโพดอ่อน สวนผลไม้ เช่น ลำไย มะม่วง กล้วย มะขาม และขนุน

ในพื้นที่ตำบลแม่ทาได้รับการสนับสนุนให้ผลิตข้าวโพดอ่อนอินทรีย์เพื่อส่งออก โดยมี สหกรณ์กรีนเน็ทเป็นผู้ดำเนินการเรื่องการตลาด โดยภายใต้เงื่อนไขเรื่องการรับรองมาตรฐาน ของ การส่งออกขององค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ส่วนเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับกระบวนการ รับรองมาตรฐานสหกรณ์การเกษตรยังยืนแม่ทาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย และองค์กรมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) มีการส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรผู้นำได้ร่วมศึกษาดูงานในพื้นที่ต่างๆ มีการ จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ภายในชุมชน เพื่อนำเสนอประสบการณ์ทำงานเกษตรกรผู้นำ ทำให้ เกษตรกรผู้นำมีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองสามารถเผยแพร่ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ สนใจต่อไป รูปแบบการทำเกษตรอินทรีย์ในช่วงเริ่มต้น จะมีลักษณะของการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อ รองรับการทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งในด้านการปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มสารอาหารสำหรับปลูกพืช การจัดการฟาร์มเพื่อวางระบบการปลูกพืช รวมทั้งการปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อให้เกิดการ หมุนเวียนผลผลิต ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างสม่ำเสมอ หากผลผลิตมีมากเกินไป กว่าบริโภคจะนำไปจำหน่าย ซึ่งการผลิตในช่วงนี้ไม่ได้เน้นเพื่อการจำหน่าย แต่มีลักษณะการ ผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรมากกว่า ด้านการจำหน่ายสินค้ามีการพัฒนาเรื่อยมา โดย เริ่มต้นเกษตรกรจะจำหน่ายสินค้าให้กับคนในหมู่บ้านหรือภายในตำบล เกษตรกรจะนำผักไปขาย ที่ตลาดนัด หน้าวัดห้วยทราย หรือบางครั้งหากผลผลิตมากจะนำไปจำหน่ายที่ตลาดสดในอำเภอ แม่ทา จังหวัดลำพูน ในปีพ.ศ. 2537 ได้มีการรวมกลุ่มและตั้งศูนย์รวบรวมจำหน่ายสินค้าที่หมู่บ้าน อิ่มบุญ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เป็นสถานที่รวบรวมผลผลิต และบรรจุถุงสินค้าอินทรีย์แล้วนำสินค้า ไปฝากขายตามร้านค้าต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ และร้านค้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายในกรุงเทพฯ อีก ด้วย นอกจากนี้แล้วเกษตรกรยังได้มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตในชุมชนนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายที่ ตลาดนัดอินทรีย์ บริเวณตลาดคำเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งพืชผักอินทรีย์เป็นที่ รู้จักและมีการยอมรับจากผู้บริโภคมากขึ้น จึงมีการขยายตลาดของผักอินทรีย์ให้มากขึ้น ปัจจุบันมี ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต 3 ช่องทาง ดังนี้

1. การจำหน่ายให้แก่สมาชิกในชุมชน เกษตรกรจะนำผลผลิตที่ได้มาจำหน่ายยังตลาดนัด ภายในชุมชนซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ 4 บ้านห้วยทราย และหมู่ 6 บ้านคอนชัย เกษตรกรจะนำผลผลิตพวก พืชผัก ผลไม้นำมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในตำบลแม่ทา และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่ 05.00-08.00 น. นอกจากนี้แล้วเกษตรกรบางรายยังสามารถจำหน่ายผลผลิตให้แก่โรงเรียน เพื่อไปทำอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียน

2. การจำหน่ายผลผลิตให้แก่สหกรณ์การเกษตรแม่ทายั่งยืน หลังจากมีการตั้งสหกรณ์การเกษตรแม่ทายั่งยืนขึ้น นอกจากจะเป็นศูนย์กลางการให้ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์แล้ว สหกรณ์ยังทำหน้าที่รับซื้อผลผลิตข้าวโพดอ่อนอินทรีย์ จากสมาชิกที่ทำเกษตรอินทรีย์ในราคาที่ได้รับประกัน 30 บาทต่อกิโลกรัม เพื่อรวบรวมผลผลิตจำหน่ายให้กับสหกรณ์กรีนเน็ต โดยนำไปบรรจุกระป๋องส่งออกไป รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตให้กับสหกรณ์นี้ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สหกรณ์จะเป็นผู้ไปซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในฟาร์มแล้วจึงนำมารวบรวมไว้ที่สหกรณ์เพื่อส่งผลจำหน่ายต่อไป ในปี พ.ศ. 2550 พบว่าสหกรณ์กรีนเน็ตรับซื้อลำไยอินทรีย์ และถั่วลิสงอินทรีย์เพิ่มเติมด้วยส่งผลให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลผลิตจากเดิมที่เน้นการทำข้าวโพดฝักอ่อนอินทรีย์เป็นหลัก โดยเน้นมีการผลิตลำไยและถั่วลิสงอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น

3. การรวมกลุ่มผู้ผลิตเพื่อนำผลผลิตไปจำหน่ายในตัวเมืองเชียงใหม่ ผลผลิตที่ได้รับรองจากองค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) โดยมีการดำเนินการตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบสหกรณ์ มีการจัดจำหน่ายที่มีการบรรจุผลผลิตและสร้างสติ๊กเกอร์กลุ่มในรูปแบบ “อิมบุญ” โดยนำผลผลิตไปฝากขายตามร้านค้าทั่วไป จำหน่ายแบบขายตรงให้กับผู้บริโภค และส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างจังหวัด ในเรื่องราคาได้มีการกำหนดราคาจากกลุ่มผู้ผลิต แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีสติ๊กเกอร์กลุ่มเนื่องจากการลงทุนในการทำใช้ต้นทุนสูง จึงมีการปรับเปลี่ยนการจำหน่ายของผู้ผลิตนั้นต้องมีป้ายชื่อ ชุคกันเป็อน หมวกคลุมผล ใส่ในการมาจำหน่ายผลผลิตที่ตลาดนัดเจจ มาร์เกต ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีเกษตรกรนำผลผลิตมาจำหน่าย 2 กลุ่ม โดยเกษตรกรผู้ผลิตมาจำหน่ายโดยการสลับกันเปิดจำหน่ายทุกวันพุธและวันเสาร์ เวลา 06:00-12:00 น. และตลาดหนองหอย ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ ทุกวันอังคารและวันอาทิตย์ ซึ่งเกษตรกรที่นำผลผลิตมาจำหน่ายนี้ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือเท่านั้นจึงจะนำผลผลิตมาจำหน่ายได้

กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตำบลแม่ทา ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากองค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ปี 2550 ในการรับรองมาตรฐานนั้นอยู่ในระยะเวลา 3 ปี ค่าใช้จ่ายการรับรองมาตรฐานเป็นเงิน 300 บาท คิดเป็นเป็นละ 100 บาท ในพื้นที่ขอรับรองมาตรฐานจะมีการตรวจสอบควบคุมการตรวจสอบปีละ 1 ครั้ง และจะมีการสุ่มตรวจพื้นที่ของเกษตรกรเป็นระยะเพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีความปลอดภัย ตรงตามมาตรฐานที่ได้ เกษตรกรแม่ทาส่วนใหญ่มีปัญหาในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในเรื่องการปรับปรุงแนวกันชน พบว่าการชำระดินในบางจุด จึงต้องมีการซ่อมแซม เนื่องจากแปลงเคมีข้างเคียงรุกล้ำแนวกัน ส่วนด้านปัญหาการผลิตสินค้าในตำบลแม่ทา พบว่าสาเหตุที่ทำให้สินค้าอินทรีย์ไม่สามารถแพร่ขายในกลุ่มบริโภค เพราะว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่า ผักปลอดสารพิษ ผักอนามัย คือพืชผักอินทรีย์ ทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อพืชผักปลอดภัย และผักอนามัยมากกว่าการเลือกซื้อพืชผักอินทรีย์ ซึ่ง

ข้อบังคับในการผลิตมีความแตกต่างกัน จึงเห็นว่าระดับความเข้าใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับพืชอินทรีย์ยังน้อย และยังประสบปัญหาเรื่องราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์แพงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไปเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 15-30 และมีราคาแพงกว่าผักปลอดภัยประมาณ ร้อยละ 5-10 ทำให้ผู้บริโภคเลือกที่จะบริโภคพืชผักปลอดภัยมากกว่าที่จะเลือกซื้อผักอินทรีย์ ทำให้ผู้ผลิตพืชผักอินทรีย์จำหน่ายผลผลิตได้น้อยลงจนไม่คุ้มค่ากับต้นทุนการผลิต ซึ่งส่งผลทำให้มีจำนวนผู้ผลิตลดลงในอนาคต อย่างไรก็ตามกลุ่มของเกษตรกรแม่ทามีความคุ้นเคยกับระบบการผลิตแบบอินทรีย์ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โคนเชื่อว่าการได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นั้นสร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภค และสามารถขยายตลาดในระดับต่างๆได้

ตำบลแม่ทามีจำนวนหมู่บ้านในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านทาม่อน หมู่ 2 บ้านท่าข้าม หมู่ 3 บ้านค้อกลาง หมู่ 4 บ้านห้วยทราย หมู่ 5 บ้านปานอด หมู่ 6 บ้านดอนชัย และหมู่ 7 บ้านใหม่ดอนชัน ได้มีการทำผลิตผักอินทรีย์จำนวน 87 ครัวเรือน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรกลุ่มแม่ทาที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์จำหน่ายสินค้าในตลาดอำเภอเมืองเชียงใหม่จำนวน 33 ราย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนของเกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน
ทาม่อน	1	2
ท่าข้าม	2	5
ค้อกลาง	3	4
ห้วยทราย	4	9
ปานอด	5	8
ดอนชัย	6	2
ใหม่ดอนชัน	7	3
รวม		33

4.1.2 กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีการผลิตผักปลอดสารพิษ โดยได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานเกษตรอำเภอสารภี ชุมชนตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ สถานที่ตั้งของชุมชน มีพื้นที่ทั้งหมด 10.04 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,300 ไร่ มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 กู่เสื่อ หมู่ 2 ปันเจียง หมู่ 3 ยางเนิ้ง หมู่ 4 เชียงยืน หมู่ 5 ศรีโพธาราม หมู่ 6 ดันเหี้ยว หมู่ 7 ดันเหี้ยว มีจำนวนครัวเรือนรวม 3,086 ครัวเรือน และเกษตรกรรวม 1,029 ครัวเรือน มีพื้นที่ถือครองทั้งสิ้น 3,322 ไร่ โดยพื้นที่อยู่อาศัย 597 ไร่ ใช้ที่ดินเพื่อทำนา 705 ไร่ พื้นที่สวนผลไม้ 1,380 ไร่ พื้นที่พืชผัก 640 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งมีจำนวน 30 ครัวเรือนปลูกพืชผักปลอดสารพิษ โดยในตำบลยางเนิ้งใช้แหล่งน้ำ 2 สายในการทำเกษตร คือ แม่น้ำกวง และแม่น้ำปิง มีสายทอดน้ำจากแม่น้ำปิง 3 สาย ทำหน้าที่บังคับน้ำเข้าสู่คลองส่งน้ำขนาด เล็กนับ 100 สาย สู่พื้นที่การเกษตร

ในอดีตตำบลยางเนิ้งปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก แต่อาชีพปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูก ลำไยเป็นหลักแทนการปลูกข้าว โดยเมื่อปี พ.ศ. 2548 เทศบาลตำบลยางเนิ้ง และเกษตรตำบลยาง เนิ้งเข้ามาส่งเสริมการผลิตผักปลอดสารพิษ เกษตรกรได้เปลี่ยนแนวทางในการทำเกษตรกรรมที่ ใช้สารเคมีมาเป็นการผลิตผักปลอดสารพิษอย่างจริงจัง มีเป้าหมายการผลิตเป็นแบบกึ่งการค้ากึ่งยังชีพ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรได้รับการส่งเสริมของหน่วยงานเทศบาลยางเนิ้ง เกษตรตำบลยางเนิ้ง ใน เรื่องของงบประมาณต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเมล็ดพันธุ์ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องจักรการเกษตร และ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ส่งเสริมแนะนำวิธีการทำปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพให้กับกลุ่มเกษตรกร ทดลองปุ๋ย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากรวดน้ำและดินรวมทั้งแนะนำเรื่องการจัดจำหน่ายและด้านตลาด และ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของการวิจัยพืชผักและดินให้กับ เกษตรกร เกษตรกรใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนประมาณ 1 ปี 4 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2548

จนกระทั่งปี 2549 ได้รับตรารับรองมาตรฐานพืชผักเชียงใหม่ปลอดภัยและปี 2553 เกษตรกรได้รับใบรับรองจากแหล่งผลิตพืช (GAP) ของโครงการความปลอดภัยอาหาร (Food safety) ด้านพืช ในปี 2555 สำนักงานเกษตรอำเภอสารภีได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในการทำ เกษตรกรอินทรีย์ โดยมีการจัดอบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้เกษตรกรกลุ่มผู้ ปลูกผักปลอดสารพิษมีความสนใจที่จะพัฒนาการเกษตรให้เป็นเกษตรอินทรีย์ และยังไม่เคยมี ประสบการณ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แต่การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพื้นที่และแหล่งในพื้นที่ของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักปลอด สารพิษ มีจำนวนผู้ปลูกผักปลอดสารพิษจำนวน 30 ครัวเรือน โดยการจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม เกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารพิษ ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ให้นำผลผลิตมา

เจ้าหน้าที่หน้าสำนักงาน ตั้งแต่เวลา 07.00-12.00 น. ด้วยระยะทางที่ไกลจึงเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง ทำให้เกษตรกรเกษตรกรไม่ได้มาร่วมออกฐานได้อย่างสม่ำเสมอ และมีการจำหน่ายผลผลิตตลาดบ้านยางเนื้องหน้าอำเภอสารภี ส่วนเกษตรกรบางรายได้ทำการจำหน่ายถนนริมทางรถไฟมีเกษตรกรจำนวน 5 ราย กลุ่มเกษตรกรที่ศึกษาซึ่งมีจำนวน 30 ครัวเรือนที่ทำการเกษตรปลูกผักปลอดสารพิษ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนครัวเรือนของเกษตรกรตัวอย่างกลุ่มปลอดสารพิษ ตำบลยางเนื้อง อำเภอสารภี

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน
กู่เสื่อ	1	2
บันเจียง	2	-
ยางเนื้อง	3	10
เชียงฮิน	4	5
ศรีโพธาราม	5	4
ต้นเหี้ยว	6	6
ต้นเหี้ยว	7	3
รวม		30

4.1.3 ข้อมูลส่วนบุคคล

การศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลเกษตรกรกลุ่มแม่ทาส่วส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 66.7 เป็นชายคิดเป็นร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 3) เกษตรกรร้อยละ 63.6 อายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี รองลงมาร้อยละ 27.3 และ 9.1 ช่วง 41-50 และ 31-40 ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

เกษตรกรกลุ่มผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.3 เป็นชายคิดเป็นร้อยละ 26.7 (ตารางที่ 3) เกษตรกรร้อยละ 51.1 อายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 36.7 และ 6.7 ช่วง 41-50 และ 31-40 ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 เพศของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

เพศ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	11	33.3	8	26.7
หญิง	22	66.7	22	73.3

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

ตารางที่ 4 อายุของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

อายุ (ปี)	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
31-40	3	9.1	2	6.7
41-60	9	27.3	11	36.7
51-60	24	63.6	17	51.1
มากกว่า 60	0	0	0	0

อายุสูงสุด 60 ปี

อายุต่ำสุด 37 ปี

ค่าเฉลี่ย 50.6 ปี

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.7

อายุสูงสุด 57 ปี

อายุต่ำสุด 37 ปี

ค่าเฉลี่ย 50.1 ปี

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.7

เกษตรกรกลุ่มแม่ทาเกินครึ่งหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 66.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 15.1 เกษตรกรไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 9.1 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

เกษตรกรกลุ่มผักปลอดสารพิษเกินครึ่งหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 16.6 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 6.7 มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 5 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

ระดับการศึกษา	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	5	15.1	0	0
ประถมศึกษา	22	66.7	23	76.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	9.1	5	16.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	9.1	2	6.7

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

กลุ่มแม่ทาส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมามีสมาชิก 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 และสมาชิกมากกว่า 6 คนคิดเป็นร้อยละ 6.1

กลุ่มผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมามี สมาชิก 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 43.3

ตารางที่ 6 จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครอบครัว	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3	10	30.3	17	56.7
4-6	21	63.6	13	43.3
มากกว่า 6	2	6.1	0	0
	จำนวนสมาชิกสูงสุด 7 คน		จำนวนสมาชิกสูงสุด 5 คน	
	จำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน		จำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน	
	ค่าเฉลี่ย 3.97 คน		ค่าเฉลี่ย 3.1 คน	
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.67		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27	

กลุ่มแม่ทามีแรงงานในภาคการเกษตรในครัวเรือนร้อยละ 69.7 มีจำนวนแรงงาน 1-2 คน ร้อยละ 27.3 มีจำนวนแรงงาน 3-4 คน ร้อยละ 3 มีจำนวนแรงงานมากกว่า 4 คน จะใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นหลัก แต่ในบางครั้งหากครอบครัวใดต้องการใช้แรงงานจำนวนมากจะมีการช่วยเหลือจากเครือญาติหรือคนในชุมชนในลักษณะการแลกเปลี่ยนแรงงาน

กลุ่มศพกปลอดสารพิษมีแรงงานในภาคการเกษตรร้อยละ 90 มีจำนวนแรงงาน 1-2 คนทำการเกษตรเต็มเวลา เนื่องจากบางครอบครัวบุตรกำลังศึกษาอยู่ และบุตรไปทำงานอยู่ต่างจังหวัด ส่วนร้อยละ 10 มีจำนวนแรงงาน 3-4 คนเพราะบุตรได้จบการศึกษาแล้วจึงกลับมาดำเนินอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 7 จำนวนแรงงานของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

จำนวนแรงงานในการทำ เกษตร (คน)	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มศพกปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2	23	69.7	27	90
3-4	9	27.3	3	10
มากกว่า 4	1	3	0	0
	จำนวนแรงงานสูงสุด 5 คน		จำนวนแรงงานสูงสุด 4 คน	
	จำนวนแรงงานต่ำสุด 1 คน		จำนวนแรงงานต่ำสุด 1 คน	
	ค่าเฉลี่ย 2.24 คน		ค่าเฉลี่ย 1.93 คน	
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64	

กลุ่มเกษตรกรแม่ทาเริ่มการปลูกเกษตรอินทรีย์เมื่อปีพ.ศ. 2529 กลุ่มเกษตรกรแม่ทามีประสบการณ์การปลูกในช่วงมากกว่า 20 ปีและ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.2 ช่วง 11-15 ปีคิดเป็นร้อยละ 18.2 ช่วง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.3 ช่วง 1-5 ปีคิดเป็นร้อยละ 3

กลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษเริ่มการปลูกพืชผักปลอดภัยเมื่อปีพ.ศ. 2548 กลุ่มเกษตรกรมีประสบการณ์ในช่วงการปลูก ระหว่าง 6-10 คิดเป็นร้อยละ 23.3 และช่วง 1-5 ปีคิดเป็นร้อยละ 76.7

ตารางที่ 8 ประสบการณ์ในการปลูกผักอินทรีย์และผักปลอดสารพิษ

ประสบการณ์ในการปลูก (ปี)	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5	1	3	23	76.7
6-10	10	30.3	7	23.3
11-15	6	18.2	0	0
16-20	8	24.2	0	0
มากกว่า 20	8	24.2	0	0
		ประสบการณ์สูงสุด 26 ปี	ประสบการณ์สูงสุด 7 ปี	
		ประสบการณ์ต่ำสุด 5 ปี	ประสบการณ์ต่ำสุด 5 ปี	
		ค่าเฉลี่ย 15 ปี	ค่าเฉลี่ย 5.8 ปี	
		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.8	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79	

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทาส่วนใหญ่มีรายได้รวม/ปีร้อยละ 54.5 ตั้งแต่ 100,001 ถึง 300,000 บาท รองลงมามีรายได้รวม/ปีร้อยละ 30.3 ตั้งแต่ 300,001 ถึง 600,000 บาท และมีรายได้รวม/ปีร้อยละ 15.2 ตั้งแต่ 600,001 ถึง 900,000 บาท รายได้มาจากการขายพืชผักและลำไย สับปะรดโดยเฉลี่ยประมาณ 150,500-400,000 บาท/ปี รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาค ประมาณ 200,000-250,000 บาท/ปี

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีรายได้รวม/ปีร้อยละ 46.7 ตั้งแต่ 100,001 ถึง 300,000 บาท รองลงมามีรายได้รวม/ปีร้อยละ 36.7 ตั้งแต่ 300,001 ถึง 600,000 บาท และมีรายได้รวม/ปีร้อยละ 16.6 ตั้งแต่ 600,001 ถึง 900,000 บาท สำหรับกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรราย ได้มาจากการขายพืชผักและลำไย โดยเฉลี่ยประมาณ 200,500-300,000 บาท/ปี รายได้จากการ ประกอบอาชีพนอกภาคประมาณ 100,000-330,000 บาท/ปี

ตารางที่ 9 รายได้รวมต่อปีในการผลิตผักอินทรีย์และผักปลอดสารพิษ

รายได้รวม (บาทต่อปี)	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
100,001-300,000	18	54.5	14	46.7
300,001-600,000	10	30.3	11	36.7
600,001-900,000	5	15.2	5	16.6
มากกว่า 900,001	0	0	0	0

รายได้รวมสูงสุด 900,000 บาท รายได้รวมต่ำสุด 890,000 บาท

รายได้รวมต่ำสุด 170,000 บาท รายได้รวมต่ำสุด 120,000 บาท

ค่าเฉลี่ย 388484.80 บาท ค่าเฉลี่ย 374333.30 บาท

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 246184.9 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 274988.2

4.2.2 ขนาดพื้นที่ปลูก

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทาส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกคิดเป็นร้อยละ 66.7 ตั้งแต่ 1-5 ไร่ เนื่องจากความจำกัดของพื้นที่เพาะปลูกในชุมชน ประกอบกับการขยายตัวของรีสอร์ทและสนามกอล์ฟในตำบลทาบลาคุ ซึ่งมีอาณาเขตติดกับตำบลแม่ทาทำให้ราคาที่ดินมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลทำให้เกษตรกรไม่สามารถซื้อที่ดินจำนวนมากได้ และมีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 33.3 ตั้งแต่ 6-10 ไร่ สำหรับกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มฝักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกคิดเป็นร้อยละ 86 ตั้งแต่ 1-5 ไร่ และมีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตั้งแต่ 6 ถึง 10 ไร่ เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่จำนวนจำกัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ติดบ้านเรือนไม่สามารถขยายพื้นที่ได้

ตารางที่ 12 ขนาดพื้นที่ปลูก

ขนาดพื้นที่ปลูก (ไร่)	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มฝักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5	22	66.7	26	86.7
6-10	11	33.3	4	13.3
มากกว่า 10	0	0	0	0
ขนาดพื้นที่ปลูกสูงสุด 10 ไร่		ขนาดพื้นที่ปลูกสูงสุด 9 ไร่		
ขนาดพื้นที่ปลูกต่ำสุด 1 ไร่		ขนาดพื้นที่ปลูกต่ำสุด 1 ไร่		
ค่าเฉลี่ย 4.6 ไร่		ค่าเฉลี่ย 3.7 ไร่		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.5		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.8		

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา ส่วนใหญ่ลักษณะการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์เริ่มปีพ.ศ. 2529 มีการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 10 ปีคิดเป็นร้อยละ 48.4 เกษตรอินทรีย์มากกว่า 5-10 ปี ร้อยละ 36.4 และการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์ 3-4 ปี ร้อยละ 15.2 (ตารางที่ 13) เหตุผลที่ปรับเปลี่ยนการผลิตจากการเกษตรแบบเดิมเพราะปัญหาด้านสุขภาพเป็นส่วนมาก รองลงมาร้อยละ 81.8 เนื่องจากราคาดี ร้อยละ 66.7 สารเคมีราคาแพง ร้อยละ 54.5 มีความต้องการบริโภคอาหารปลอดภัย (ตารางที่ 14)

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มฝักปลอดสารพิษ เป็นการผลิตเป็นเกษตรปลอดภัยเริ่มปี พ.ศ.2548 (ตารางที่ 13) เหตุผลที่ปรับเปลี่ยนการผลิตจากการเกษตรแบบเดิมเพราะปัญหาด้านสุขภาพร้อยละ 73.3 รองลงมาร้อยละ 60 เนื่องจากราคาดี ร้อยละ 46.7 สารเคมีราคาแพง ร้อยละ 23.3 ปลูกตามเพื่อน (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 13 ลักษณะการผลิตของกลุ่มเกษตรกร

ลักษณะการผลิต (ปี)	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรปลอดสารพิษ	0	0	30	100
เกษตรอินทรีย์ 1-4	5	15.2	0	0
เกษตรอินทรีย์ 5-10	12	36.4	0	0
เกษตรอินทรีย์มากกว่า 10	16	48.4	0	0

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

ตารางที่ 14 เหตุผลที่ปรับเปลี่ยนการผลิตจากการเกษตรแบบเดิม

เหตุผลสำคัญที่ปรับเปลี่ยนระบบ เกษตรอินทรีย์	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปลูกตามเพื่อน	0	0	7	23.3
ปัญหาด้านสุขภาพ	33	100	22	73.3
ราคาดี	27	81.8	18	60
สารเคมีราคาแพง	22	66.7	14	46.7
ความต้องการบริโภคอาหารปลอดภัย	11	54.5	0	0

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.3 ลักษณะพื้นที่ปลูก

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาเป็นที่ราบเชิงเขา คิดเป็นร้อยละ 36.4 ด้านลักษณะโครงสร้างของดินเป็นดินร่วนปนทราย เนื่องจากดินร่วนปนทรายที่ระบายน้ำไม่ค่อยดี ต้องบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน เกษตรกรใช้ปลูกพืชผัก มากกว่าใช้ทำนา คิดเป็นร้อยละ 54.5 ดินเหนียวร้อยละ 27.3 ดินร่วนร้อยละ 18.2

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษ มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ด้านลักษณะโครงสร้างของดินเป็นดินเหนียว เนื่องจากดินเหนียวมีค่าเป็นด่างสูง มีการปรับปรุงดินด้วยการไถพรวน พลิกหน้าดินอย่างน้อย 2 ครั้งรวมทั้งใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยมูลสัตว์คิดเป็นร้อยละ 53.3 ดินร่วนร้อยละ 36.7 ดินร่วนปนทรายร้อยละ 10

ตารางที่ 15 ลักษณะพื้นที่ปลูก

รายการ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะของพื้นที่				
ที่ราบลุ่ม	21	63.6	30	100
ที่ราบเชิงเขา	12	36.4	0	0
ที่น้ำท่วมถึง	0	0	0	0
ลักษณะโครงสร้างของดิน				
ดินเหนียว	9	27.3	16	53.3
ดินร่วนปนทราย	18	54.5	3	10
ดินร่วน	6	18.2	11	36.7

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

4.2.4 แหล่งน้ำที่ใช้

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา ส่วนใหญ่ในการผลิตผักไม่มีประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากมีแหล่งน้ำธรรมชาติได้มาจากลำน้ำแม่ทาโดยลำน้ำแม่ทาและอ่างเก็บน้ำห้วยม่อน ประปาภูเขา ประปาหมู่บ้าน น้ำบาดาลและขุดสระ เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร หรือมีการเลี้ยงปลาในสระน้ำด้วย ดังนั้นเกษตรกรใช้แหล่งน้ำธรรมชาติในการปลูกเกษตรคิดเป็น ร้อยละ 48.5 รองลงมาใช้น้ำบาดาล/บ่อน้ำคิดเป็น ร้อยละ 45.4 และใช้น้ำประปาคิดเป็น ร้อยละ 10

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล/บ่อน้ำคิดเป็น ร้อยละ 63.3 แหล่งธรรมชาติคิดเป็น ร้อยละ 26.7 แหล่งน้ำธรรมชาติได้มาจากแม่น้ำปิง โดยมีฝายทดน้ำจากแม่น้ำปิง 3 ฝาย ทำหน้าที่บังคับน้ำเข้าสู่คลองส่งน้ำขนาดเล็ก และใช้น้ำประปาคิดเป็น ร้อยละ 10

ตารางที่ 16 แหล่งน้ำที่ใช้

แหล่งน้ำ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้ำบาดาล/บ่อน้ำ	15	45.4	19	63.3
แหล่งธรรมชาติ	16	48.5	8	26.7
น้ำประปา	2	6.1	3	10

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

4.2.5 ระบบการจัดการด้านการผลิต

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา มีวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยคอกทำให้ไม่เกิดปัญหาสภาพดินแข็งกระด้างจะนำไปสู่การใช้พื้นที่อย่างยั่งยืน และปุ๋ยคอกสามารถหาได้ง่าย ราคาไม่แพง เกษตรกรบางรายมีการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปกับการปลูกผักอินทรีย์ทำให้ไม่ต้องเสียเงินซื้อ ร้อยละ 48.5 เป็นส่วนใหญ่ ปุ๋ยหมักเท่ากับ ร้อยละ 30.3 ปลูกพืชหมุนเวียนเท่ากับ ร้อยละ 21.2 น้ำหมักชีวภาพ ร้อยละ 18.2 ส่วนการใช้ปุ๋ยพืชสดมีเพียงร้อยละ 12.1 ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรใช้จะทำการผลิตเอง ร้อยละ 75.8 ปุ๋ยอินทรีย์ได้ซื้อสำเร็จรูปจากร้านค้าและจากหน่วยงานที่ส่งเสริม ร้อยละ 12.1

การจัดการปรับปรุงบำรุงดินส่วนใหญ่ทำการเตรียมดินก่อนการปลูกพืช ร้อยละ 63.6 ทำทุกครั้งเตรียมดิน ร้อยละ 30.3 และทำบางครั้งที่คิดว่าดินไม่ดี ร้อยละ 6.1 โดยการไถพรวนและปลูกพืชหมุนเวียน

การป้องกันกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรใช้สารสกัดจากพืชสมุนไพร เช่น สะเดา ยาสูบ ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ สามารถป้องกันแมลงและเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟู และ

ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ร้อยละ 42.4 มีการปลูกพืชหมุนเวียนและชีววิธีเพื่อลดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชคิดเป็น ร้อยละ 36.4 ปล่อยเองธรรมชาติ ร้อยละ 30.3 ส่วนอีก ร้อยละ 24.2 จะเลือกชนิดผักที่ทนทานและมีโรคและแมลงรบกวนน้อย การเลือกชนิดที่ปลูกเกษตรกรเลือกชนิดพืชปลูกตามฤดู เช่น พืชที่ต้องการอากาศเย็น พืชตระกูลกะหล่ำ กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี บร็อกโคลี่ ปลูกในฤดูหนาวช่วงเดือน ตุลาคม-กุมภาพันธ์ทุกปี

เมล็ดพันธุ์พืชส่วนใหญ่เกษตรกรสามารถผลิตเองคิดเป็น ร้อยละ 42.2 ซื้อสำเร็จรูปจากสหกรณ์ ร้อยละ 33.3 และหน่วยงานส่งเสริม ร้อยละ 24.3

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษในการปรับปรุงบำรุงดินนั้นได้ทำการพืชหมุนเวียนและน้ำหมักชีวภาพ ส่วนใหญ่ทำให้ดินไม่โทรม และผลผลิตที่ได้สมบูรณ์ รองลงมาใช้ปุ๋ยหมัก ร้อยละ 63.33 ปุ๋ยคอก ร้อยละ 56.67 และปุ๋ยพืชสด ร้อยละ 26.7 ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรใช้ จะทำการผลิตเอง ร้อยละ 40 จากหน่วยงานที่ส่งเสริม ร้อยละ 36.7 และปุ๋ยอินทรีย์ได้ซื้อสำเร็จรูปจากร้านค้า ร้อยละ 23.3

การจัดการปรับปรุงบำรุงดินส่วนใหญ่ทำการเตรียมดินก่อนการปลูกพืช ร้อยละ 73.4 ทำทุกครั้งที่เตรียมดิน ร้อยละ 23.3 และทำบางครั้งที่คิดว่าดินไม่ดี ร้อยละ 3.3 โดยการไถพรวนพลิกหน้าดินตากแดดไว้ เพื่อทำลายเชื้อโรคและแมลงศัตรูที่อาศัยอยู่ในดินอีกครั้ง

ส่วนด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรจะปลูกผักหมุนเวียนไม่ซ้ำชนิด และเลือกชนิดผักที่มีศัตรูรบกวนน้อย ร้อยละ 53.3 ปล่อยตามธรรมชาติ ร้อยละ 26.7 ใช้สารสกัดจากธรรมชาติ และสมุนไพร ร้อยละ 13.3

เมล็ดพันธุ์พืชส่วนใหญ่เกษตรกร ซื้อสำเร็จรูปจากร้านค้า ร้อยละ 50 และหน่วยงานส่งเสริม ร้อยละ 26.7 ทำการผลิตเองได้ ร้อยละ 23.3 ส่วนใหญ่จะเป็นพืชผักสวนครัว

ตารางที่ 17 ระบบการจัดการด้านการผลิต

รายการ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการปรับปรุงบำรุงดิน				
ปุ๋ยหมัก	10	30.3	19	63.33
ปุ๋ยคอก	16	48.5	17	56.67
น้ำหมักชีวภาพ	6	18.2	30	100
ปุ๋ยพืชสด	4	12.1	8	26.7
พืชหมุนเวียน	7	21.2	30	100
แหล่งที่มาของปุ๋ยอินทรีย์				
ผลิตเอง	25	75.8	12	40
จากหน่วยงานที่ส่งเสริม	4	12.1	11	36.7
ซื้อสำเร็จรูปจากร้านค้า	4	12.1	7	23.3
การจัดการปรับปรุงบำรุงดิน				
ปรับปรุงดินเฉพาะก่อนปลูกพืช	21	63.6	22	73.4
ปรับปรุงดินทุกครั้ง	10	30.3	7	23.3
ปรับปรุงดินบางครั้ง	2	6.1	1	3.3
การป้องกันกำจัดโรคและแมลง				
สารสกัดจากธรรมชาติ และสมุนไพร	14	42.4	4	13.3
ชีววิธี เช่น ไล่เดือนฝอย และ แบคทีเรีย	12	36.4	0	0
ปลูกผักหมุนเวียนไม่ซ้ำชนิด	12	36.4	30	100
เลือกชนิดผักที่มีศัตรูรบกวนน้อย	8	24.2	16	53.3
ปล่อยตามธรรมชาติ	12	36.4	8	26.7
เมล็ดพันธุ์พืช				
ผลิตเอง	14	42.4	7	23.3
จากหน่วยงานที่ส่งเสริม	8	24.3	8	26.7
ซื้อจากร้านค้า	11	33.3	15	50

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.6 ข้อจำกัดในการผลิต

ประสบการณ์ของกลุ่มเกษตรกรแม่ทาประสบปัญหาด้านการลงทุน ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร รายได้ไม่คุ้มกับการลงทุน ผลผลิตราคาตกต่ำ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง มีหนี้สินที่เกิดจากการลงทุนด้านการเกษตร จึงต้องมีปรับเปลี่ยนการเกษตรเป็นปลอดภัยต่อมาได้รับการผลิตจนเป็นการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ในที่สุดในการผลิตอินทรีย์มีข้อจำกัดในการผลิตตัวอย่างเกษตรกรกลุ่มแม่ทาระบุปัญหาส่วนใหญ่เป็นการตลาดที่จำหน่ายไม่กว้างขวาง/ขยายตลาดได้ยาก ร้อยละ 51.4 ชนิดพืชที่ปลูก และปริมาณการใช้น้ำ ร้อยละ 18.2 การใช้กำจัดศัตรูพืชและไม่มีการประกันราคา ร้อยละ 6.1

ความต้องการขยายพื้นที่การผลิตของเกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา ร้อยละ 36.4 มีความต้องการขยายพื้นที่ปลูกเหตุผลทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านเกษตรกรที่ไม่ต้องการขยายพื้นที่ ร้อยละ 63.6 เนื่องจากแรงงานไม่พอคิดเป็น ร้อยละ 36.4 และพื้นที่มีจำกัดคิดเป็น ร้อยละ 27.3

ประสบการณ์ของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัยประสบปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร และความต้องการของผู้บริโภคที่หันมาสนใจสุขภาพมากขึ้นจึงทำให้เกษตรกรเริ่มผลิตผักปลอดภัย ในการผลิตมีข้อจำกัดในการผลิตตัวอย่างเกษตรกรกลุ่มผักปลอดภัยส่วนใหญ่เป็นการใช้กำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 46.7 ชนิดพืชที่ปลูก ร้อยละ 23.3 ปริมาณการใช้น้ำ ร้อยละ 16.7 ไม่มีการประกันราคา ร้อยละ 10 และการตลาดที่จำหน่ายไม่กว้างขวาง/ขยายตลาดได้ยาก ร้อยละ 3.3

ความต้องการขยายพื้นที่การผลิตของเกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดภัย ร้อยละ 36.7 มีความต้องการขยายพื้นที่ปลูกเหตุผลทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านเกษตรกรที่ไม่ต้องการขยายพื้นที่ ร้อยละ 63.3 เนื่องจากพื้นที่มีจำกัดไม่สามารถเพิ่มพื้นที่ได้ เพราะส่วนใหญ่ที่ดินติดกับที่อยู่อาศัยคิดเป็น ร้อยละ 40 แรงงานไม่พอเพียงส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงาน 1-2 คน ถ้าเพิ่มแรงงานทำให้เสียค่าใช้จ่ายคิดเป็น ร้อยละ 23.3

ตารางที่ 18 ข้อจำกัดในการผลิตและความต้องการขยายการผลิต

รายการ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อจำกัดในการผลิต				
ตลาดไม่กว้างขวาง/ขยายตลาดได้ยาก	17	51.4	1	3.3
การใช้กำจัดศัตรูพืช	2	6.1	14	46.7
ไม่มีการประกันราคา	2	6.1	3	10
ชนิดพืชที่ปลูก	6	18.2	7	23.3
ปริมาณการใช้น้ำ	6	18.2	5	16.7
ความต้องการขยายการผลิต				
ไม่ต้องการ	21	63.6	19	63.3
พื้นที่มีจำกัด	9	27.3	12	40
แรงงานไม่พอ	12	36.4	7	23.3
ต้องการ	12	36.4	11	36.7
ทำให้เพิ่มรายได้	12	36.4	11	36.7

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.3 ลักษณะการจำหน่ายและช่องทางการตลาด

4.3.1 ลักษณะการจำหน่าย

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทาทั้งหมดจะมีลักษณะการจำหน่ายอิสระเฉพาะของตนเอง โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.7 จะนำผลผลิตไปจำหน่ายยังตลาดนัดเจเจ มาร์เก็ต จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ 2 วันต่อสัปดาห์ทุกวันพุธและวันเสาร์ ส่วนตลาดหนองหอย ร้อยละ 27.3 โดยจำหน่ายทุกวันอังคารและวันอาทิตย์

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษ การจำหน่ายอิสระเฉพาะของตนเอง โดยส่วนใหญ่จำหน่ายตลาดชุมชน หน้าที่ว่าการอำเภอสารภีคิดเป็น ร้อยละ 56.7 จำหน่ายที่สาทรณสุข เชียงใหม่คิดเป็น ร้อยละ 26.7 และการจำหน่ายตลาดริมทางรถไฟมีเกษตรกรคิดเป็น ร้อยละ 16.6 เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเกษตรอำเภอสารภีในการจัดหาตลาดให้ โดยจำหน่ายในรูปแบบของสินค้าปลอดสารพิษ

4.3.2 ชนิดของสินค้าที่จำหน่าย

ตัวอย่างเกษตรกรกลุ่มแม่ทามีการผลิตสินค้าที่การรับรองมาตรฐานของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ในปี 2550 การรับรองอยู่ในระยะเวลา 3 ปี ค่าใช้จ่ายการขอการรับรองมาตรฐาน 300 บาทคิดเป็นปีละ 100 บาท ในการรับรองตรารับรองคุณภาพของสินค้ากลุ่มเกษตรกรไม่มีสต็อกเกอร์กลุ่มเนื่องจากการลงทุนในการทำใช้ต้นทุนสูง จึงมีการปรับเปลี่ยนการจำหน่ายของผู้ผลิตนั้นต้องมีป้ายชื่อ ชุดกันเป็อน หมวกคลุมผมใส่ในการมาจำหน่ายผลผลิตที่ตลาดนัดเจเจ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังสามารถนำผลผลิตส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดอินทรีย์

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษ มีการผลิตสินค้าที่จำหน่ายไม่มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรได้รับใบรับรองจากแหล่งผลิตพืช (GAP) ของโครงการความปลอดภัยอาหาร (Food safety) ด้านพืช ในปี 2553 สินค้าของเกษตรกรเป็นที่รู้จักเป็นอย่างมาก ในการรับรองตรารับรองคุณภาพของสินค้ากลุ่มเกษตรกรยังไม่มีสต็อกเกอร์ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มเห็นว่าการลงทุนสูงในการทำสต็อกเกอร์

ตารางที่ 19 ลักษณะการจำหน่าย การตลาด และการรับรองมาตรฐานสินค้า

รายการ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มฝักปอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร				
จำหน่ายอิสระเฉพาะของตนเอง	33	100	30	100
รวบรวมผลผลิตจำหน่ายของกลุ่ม	0	0	0	0
แหล่งจำหน่ายการผลิต				
ตลาดชุมชน	0	0	17	56.7
ตลาดเจจ	24	72.7	0	0
ตลาดหนองหอย	9	27.3	0	0
สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่	0	0	8	26.7
ตลาดริมถนนรางรถไฟ	0	0	5	16.7
ชนิดของสินค้าที่จำหน่าย				
มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	33	100	0	0
ไม่มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	0	0	30	100

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

4.4 ความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.)

ในการประเมินความรู้และความเข้าใจในเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) เพื่อศึกษาว่าเกษตรกรที่ผลิตเกษตรปลอดสารพิษและเกษตรอินทรีย์มีความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือมากน้อยเพียงใด เนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ นั้นได้พัฒนาจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์รายย่อย จึงทำให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าใจได้ง่าย

จากเกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทาทั้งหมด 33 ราย มีความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) จำนวนทั้งหมด 26 ข้อ เกษตรกรมีความรู้ในระดับดีมาก (คะแนนเฉลี่ย 0.76 – 1.00 คะแนน) มีคำตอบถูกจำนวน 18 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 54.5 เนื่องจากการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ นั้น ต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ในระยะเวลาปรับเปลี่ยนภายใน 4 ปี ให้เป็นเกษตรอินทรีย์ โดยเกษตรกรต้องดำเนินการตามเงื่อนไขของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ ประกอบกับเกษตรกรกลุ่มแม่ทาได้รับรองมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ซึ่งมีเงื่อนไขในการปฏิบัติคล้ายๆกัน จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานในระดับดีมากในเรื่องการรับรองมาตรฐาน ไม่สามารถรับรองการปลูกพืชอินทรีย์และเกษตรเคมีในแปลงเพาะปลูกเดียวกัน ถึงแม้จะเป็นพืชต่างชนิด จึงทำให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นอินทรีย์ทั้งหมด โดยรูปแบบการทำช่วงแรกอาจจะปลูกพืชพักอายุสั้น เพื่อให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพื้นที่ปลูกจะมีวงรอบของการปลูกและผลผลิตไม่พร้อมกัน ส่วนด้านแปลงเพาะปลูกควรมีวิธีการป้องกันสารเคมีจากพื้นที่ใกล้เคียง โดยการปลูกต้นไม้ทำเป็นแนวกันภายในพื้นที่ใกล้เคียง และในเรื่องการเพาะปลูกจะหลีกเลี่ยงการปลูกพืชนอกฤดูกาล ควรเลือกพันธุ์พืชที่ทนทานต่อโรคโดยไม่ควรปลูกพืชที่ติดต่อกัน การจัดการใช้ปุ๋ยมูลสัตว์ต้องผ่านการหมัก ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ในกระบวนการทำการ การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืชโดยการปลูกพืชสมุนไพรที่มีคุณสมบัติในการไล่แมลง เช่น สะเดา ไม่ใช้ยาสูบและผงซักฟอกในการกำจัดศัตรูพืช ด้านเมล็ดพันธุ์ ส่วนใหญ่เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์เองได้ เก็บรักษามูลคัพพันธุ์ตามธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งน้ำที่ใช้ส่วนใหญ่มาจากแหล่งธรรมชาติโดยมีบ่อกักเก็บน้ำ มีระบบการจัดการที่ถูกต้อง การเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรอินทรีย์ต้องมีการติดฉลากแสดงอย่างชัดเจน แต่ใช้ช่องทางการตลาดเป็นตัวชี้้นำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้าของตนโดยการรวมกลุ่มกันไปจำหน่ายผลผลิต

เกษตรกรมีความรู้ในระดับดี (คะแนนเฉลี่ย 0.51 – 0.75 คะแนน) มีคำตอบถูกจำนวน 8 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 24.2 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการใช้อุปกรณ์ เครื่องจักรที่ใช้ในแปลงเคมีไม่ควรใช้ร่วมกับอินทรีย์ ต้องเก็บอุปกรณ์แยกจากกัน การใช้เมล็ดที่ได้จากการ

ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ห้ามใช้เมล็ด กิ่งพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์ที่มาจากการตัดต่อพันธุ ในการดูแลรักษาแปลงใช้พลาสติกที่ย่อยสลายได้ในธรรมชาติ คลุมแปลงเพราะปลูก เพื่อป้องกันวัชพืชและช่วยเก็บความชื้นในดิน

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือในระดับดีมากเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคยและปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานเป็นอย่างดี ประกอบกับสหกรณ์เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีการจัดอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรผู้มีประสบการณ์สำเร็จ หรือหน่วยงานที่มีความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในการผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

จากเกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษทั้งหมด 30 ราย มีความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ซึ่งมีเกณฑ์วัดจำนวน 26 ข้อ เกษตรกรมีความรู้ในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.25 คะแนน) มีคำตอบอยู่ในระดับต่ำจำนวน 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 10 ในเรื่องการหลีกเลี่ยงการปลูกพืชนอกฤดูกาล และเลือกพันธุ์พืชที่ทนทานต่อโรค การขยายพันธุ์ห้ามใช้เมล็ดที่มาจาก การตัดต่อพันธุกรรม ผู้ผลิตจะต้องไม่ใช้วัสดุสังเคราะห์และสารพิษตามธรรมชาติ ที่มีผลร้ายแรงต่อสุขภาพ และจะมีสิ่งตกค้างในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน

เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 0.26 – 0.50 คะแนน) มีคำตอบอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 5 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 16.7 ในเรื่องห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ในการยืดอายุหรือทำความสะอาดผลผลิต การจัดการน้ำควรมีระบบการจัดการน้ำในฟาร์ม ทั้งในการทำเกษตรอินทรีย์และบ้านพักอาศัย ตลอดจนมีระบบการบำบัดน้ำเสียที่ถูกต้อง การใช้มูลสัตว์ต้องใช้กระบวนการหมักที่สมบูรณ์ ผลผลิตต้องมีการติดฉลากแสดงอย่างชัดเจน

เกษตรกรมีความรู้ในระดับดี (คะแนนเฉลี่ย 0.51-0.75 คะแนน) มีคำตอบอยู่ในระดับดีจำนวน 11 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 36.7 ในเรื่องการจัดการน้ำในกรณีที่ใช้จากแหล่งธรรมชาติ ควรมีบ่อกักเก็บน้ำในไร่ ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ในการเร่งผลผลิตให้สูง การปลูกควรใช้พลาสติกที่ย่อยสลายได้ในธรรมชาติ

เกษตรกรมีความรู้ในระดับดีมาก (คะแนนเฉลี่ย 0.76 – 1.00 คะแนน) มีคำตอบอยู่ในระดับต่ำจำนวน 7 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 23.3 เกษตรกรกลุ่มผักปลอดสารพิษระบบการผลิตยังไม่ดำเนินการผลิตอินทรีย์เต็มตัว จึงทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับดีมากในเรื่องพื้นที่การปรับเปลี่ยน ควรมีการปรับเปลี่ยนไม่น้อยกว่า 12 เดือน การรับรองไม่สามารถปลูกพืชอินทรีย์และเกษตรเคมีในแปลงเพาะปลูกเดียวกัน วิธีการปลูกพืชหลากหลายชนิดในไร่เดียวกัน วิธีการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ควรใช้ฟางหญ้าแห้ง ในการคลุมดินและใช้สมุนไพรที่ป้องกันและกำจัดโรคพืช

ตารางที่ 20 ความรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน)

ความรู้ ความเข้าใจใน มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภาคเหนือ (มอน)	กลุ่มแม่ทา (n=33)			กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)		
	จำนวน ผู้ตอบ	คะแนน		จำนวน ผู้ตอบ	คะแนน	
	ถูกต้อง	ร้อยละ	เฉลี่ย	ถูกต้อง	ร้อยละ	เฉลี่ย
1.พื้นที่ที่ไม่เคยทำการเกษตรมาก่อน หรือเป็นพื้นที่เปิดใหม่ ควรมีการปรับเปลี่ยนไม่น้อยกว่า 12 เดือน	33	100	1.00	30	100	1.00
2.พื้นที่ที่เคยทำเกษตรเคมีมาก่อนควรมีการปรับสภาพดินไม่ต่ำกว่า 18 เดือน	33	100	1.00	22	73.3	0.73
3.เกษตรกรที่เป็นสมาชิกเกษตรอินทรีย์ มีพื้นที่เพาะปลูกหลายแปลงจะต้องทำการปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายใน 4 ปี	25	75.8	0.75	18	60	0.60
4.เกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน) ไม่สามารถรับรองการปลูกพืชอินทรีย์ และเกษตรเคมีในแปลงเพาะปลูกเดียวกัน ถึงแม้จะเป็นพืชต่างชนิด หรือชนิดเดียวกันก็ตาม	27	81.8	0.81	30	100	1.00
5.ควรปลูกพืชหมุนเวียน พืชคลุมดิน และใช้ปุ๋ยพืชสด สลับหมุนเวียนในแปลง	24	72.7	0.72	30	100	1.00

ตารางที่ 20 ความรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจใน มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภาคเหนือ (มอน)	กลุ่มแม่ทา (n=33)			กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)		
	จำนวน		คะแนน เฉลี่ย	จำนวน		คะแนน เฉลี่ย
	ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ		ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ	
6.พื้นที่แปลงเพาะปลูกควรมี แนวกันภายในแปลงของตน จากพื้นที่ใกล้เคียง ในกรณีที่ อาจมีการปนเปื้อนจากปุ๋ย หรือ สารเคมี	33	100	1.00	17	56.7	0.57
7.ควรหลีกเลี่ยงการปลูกพืช นอกฤดูกาล และควรเลือกพันธุ์ พืชที่ทนทานต่อโรค และ ศัตรูพืช แต่ไม่ได้มาจากการตัด ต่อพันธุกรรม (GMO)	33	100	1.00	4	13.3	0.13
8.อนุญาตให้ใช้จุลินทรีย์ใน ธรรมชาติ หรือจุลินทรีย์ที่ ไม่ได้มีการตัดต่อพันธุกรรมใน การทำปุ๋ยหมัก และกำจัดกลิ่น	24	72.7	0.72	9	30	0.3
9.หลีกเลี่ยงการเผาเศษวัสดุทาง การเกษตรในแปลงเพาะปลูก	33	100	1.00	18	60	0.6
10.การใส่ปุ๋ยมูลสัตว์ต้องผ่าน การหมักซึ่งได้จากฟาร์มที่ไม่ ใช้สารเคมีตั้งแต่แรกให้ใน กระบวนการปศุสัตว์	33	100	1.00	21	70	0.7
11.ห้ามใช้มูลสัตว์ที่ยังไม่ผ่าน กระบวนการหมักที่สมบูรณ์ ยกเว้นการอบแห้งฆ่าเชื้อโรค	33	100	1.00	13	43.3	0.43

ตารางที่ 20 ความรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน)	กลุ่มแม่ทา (n=33)			กลุ่มฝักปอดสารพิษ (n=30)		
	จำนวน		คะแนน	จำนวน		คะแนน
	ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ		ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ	
12.การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ควรใช้ฟางหญ้าแห้ง ในการคลุม ดิน เพื่อป้องกันวัชพืชและรักษา ความชื้นในดิน ก่อนนำฟางมาใช้ ควรแช่น้ำก่อนเพื่อป้องกันแมลง มาอาศัย	33	100	1.00	30	100	1.00
13.เกษตรกรควรปลูกพืช หลากหลายชนิดในไร่เดียวกัน	33	100	1.00	30	100	1.00
14.ห้ามนำเครื่องมือเครื่องจักรกล ที่ใช้ในแปลงเกษตรเคมีมาใช้ใน งานเกษตรอินทรีย์ ควรเก็บ อุปกรณ์แยกจากกัน	24	72.7	0.72	26	86.7	0.86
15.การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ควรปลูกพืชสมุนไพร ที่มี คุณสมบัติเพื่อการไล่แมลง และ สมุนไพรที่ป้องกันและกำจัดโรค พืช	33	100	1.00	30	100	1.00
16.ห้ามใช้ผงซักฟอกและใบ ยาสูบในการกำจัดศัตรูพืช	33	100	1.00	22	73.3	0.73

ตารางที่ 20 ความรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน)	กลุ่มแม่ทา (n=33)			กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)		
	จำนวน	คะแนน		จำนวน	คะแนน	
	ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ	เฉลี่ย	ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ	เฉลี่ย
17.เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ควรเป็นเมล็ด พันธุ์ที่ได้จากการผลิตจากเกษตร อินทรีย์ในกรณีที่ทำไม่ได้ ควร เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ใช้สารเคมีใน การเก็บรักษา	19	57.6	0.57	19	63.3	0.63
18.ในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ควร เก็บตามธรรมชาติและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	33	100	1.00	21	70	0.7
19.การขยายพันธุ์ห้ามใช้เมล็ด กิ่ง พันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ที่มาจาก การตัดต่อพันธุกรรม	25	75.8	0.75	5	16.7	0.16
20.การจัดการน้ำในกรณีที่ใช้ จากแหล่งธรรมชาติ ควรมีบ่อกัก เก็บน้ำในไร่	33	100	1.00	17	56.7	0.56
21.การจัดการน้ำควรมีระบบการ จัดการน้ำในฟาร์ม ทั้งในการทำ เกษตรอินทรีย์ และบ้านพักอาศัย ตลอดจนมีระบบการบำบัดน้ำเสีย ที่ถูกต้อง	20	60.6	0.6	14	46.7	0.46
22.ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ต้องมี การติดฉลากแสดงอย่างชัดเจน	33	100	1.00	13	43.3	0.43

ตารางที่ 20 ความรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจใน มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภาคเหนือ (มอน)	กลุ่มแม่ทา (n=33)			กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)		
	จำนวน		คะแนน เฉลี่ย	จำนวน		คะแนน เฉลี่ย
	ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ		ผู้ตอบ ถูกต้อง	ร้อยละ	
23.ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ ในการยืดอายุ หรือทำความ สะอาดผลผลิต	18	54.5	0.54	12	40	0.4
24.ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ ในการเร่งผลผลิตให้สูง	33	100	1.00	19	63.3	0.63
25.ผู้ผลิตจะต้องไม่ใช้วัสดุ สังเคราะห์และสารพิษตาม ธรรมชาติ ที่มีผลร้ายแรงต่อ สุขภาพ และจะมีส่งตักค้างใน สิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน	33	100	1.00	5	16.7	0.16
26.ควรใช้พลาสติกที่ย่อยสลาย ได้ในธรรมชาติ คลุมแปลง เพาะปลูก เพื่อป้องกันวัชพืช และช่วยเก็บความชื้นในดิน	23	69.7	0.69	22	73.3	0.73

4.5 ความต้องการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทา ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขององค์การมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ในปี 2550 และเกษตรกรทุกคนในกลุ่มมีประสบการณ์การขอรับรองมาตรฐาน ดังนั้นเกษตรกรจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 มีความต้องการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกษตรกรมีการรับรองของสินค้า และระบุว่า การรับรองมาตรฐานทำให้ระบบการผลิต และคุณภาพของสินค้าอินทรีย์ ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้า มีความต้องการที่จะซื้อผลผลิตมากขึ้น ในกลุ่มผู้บริโภคเช่นกันมีการเผยแพร่เรื่องราวของเกษตรอินทรีย์ไปยังผู้บริโภครายอื่น แบบปากต่อปาก จึงทำให้ผู้บริโภครู้จักกันถึงแม้ว่าราคาจะสูงกว่าผักทั่วไปบ้างก็ตาม ทำให้เกษตรกรเห็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าอินทรีย์ ประกอบกับมีตลาดรองรับสม่ำเสมอในนามตลาดนัดเจเจมาร์เก็ต จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ 2 วันต่อสัปดาห์ทุกวันพุธและวันเสาร์ ส่วนตลาดหนองหอย ในอำเภอเมืองเชียงใหม่เกษตรกรกลุ่มแม่ทาได้คำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค จึงมีการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ หลังจากมีการปรับวิธีการทำเกษตร ส่งผลทำให้สุขภาพของเกษตรกรดีขึ้นมาก เกษตรกรรายอื่นๆมีความสนใจ จึงทำให้มีการทดลองทำในพื้นที่ตนเอง นอกจากนี้แล้วยังมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเกษตรเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณการขาย มีรายได้สม่ำเสมอ และยังทำให้สิ่งแวดล้อมในดินมีปริมาณของแมลงและสัตว์เอื้อประโยชน์ต่อกัน เช่น ไส้เดือน ตัวห้ำ ตัวเบียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และสภาพชุมชนเริ่มดีขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่ทาประสบความสำเร็จในการรับรองมาตรฐานคือ เกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จในการผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่น โดยมีการจัดเวทีชาวบ้าน บอกเล่าประสบการณ์ของตน ให้กับเกษตรกรผู้สนใจและผู้ที่กำลังตัดสินใจมีแรงกระตุ้นให้เกิดการยอมรับเพิ่มขึ้น ประกอบกับการที่เกษตรกรสามารถเข้าไปดูสถานที่ทำการเกษตรของผู้ที่ประสบผลสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตรแม่ทา และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นมาศึกษาดูงาน แนะนำให้ความรู้แก่เกษตรกรมีการอบรมเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ ในเรื่องดิน การผลิตขี้เถ้าแมลงจากธรรมชาติ ปุ๋ยอินทรีย์ และการฝึกอบรมต่างๆ และยังมีอิทธิพลในการยอมรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นั้น ได้รับรู้เรื่องราวจากเพื่อนบ้านหรือญาติ โดยเกษตรกรจะมีการรวมกลุ่มหรือพูดคุยระหว่างผู้ทำด้วยกัน ส่งผลทำให้เกษตรกรที่สนใจได้ร่ำข่าวสารเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทำให้ช่วยกระตุ้นให้มีความยอมรับรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มแม่ทานั้นมีการดำเนินปฏิบัติมาตลอดจากรุ่นพ่อ แม่ นำไปสู่รุ่นลูกได้ จึงทำให้กลุ่มแม่ทาได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือโดยต่อเนื่อง และนอกจากนี้ยังมีการขยายตลาดอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน และคนรุ่นใหม่ที่หันมาประกอบอาชีพการผลิตผักอินทรีย์ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ด้านการตลาด โดยจำหน่ายผักโดยตรง

ให้กับผู้บริโภคในระบบที่ เรียกว่า ผู้บริโภคมีส่วนสนับสนุนการผลิตอินทรีย์และรักษาสิ่งแวดล้อม (CSA : Community-supported agriculture) และสามารถประกอบอาชีพในปัจจุบัน โดยไม่ต้องทำงานนอกชุมชน

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษนั้นไม่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทำให้จำหน่ายสินค้าการเกษตรที่ตลาดชุมชนทั่วไปแต่ผู้บริโภครู้จักสินค้าของเกษตรกรว่าเป็นการผลิตแบบปลอดสารพิษทำให้มีการจำหน่ายในชุมชนเป็นจำนวนมาก เกษตรกรกลุ่มผักปลอดสารพิษมีความต้องการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 26.7 เพราะทำให้ผู้บริโภครู้จักในผลผลิตของตน สินค้ามีความน่าเชื่อถือ สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค และทำให้มีการขยายตลาดประเภทต่างๆ ได้ถึงแม้เงื่อนไขการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ภาคเหนือสร้างความยุ่งยากในการผ่านมาตรฐาน เกษตรกรส่วนนี้มีความต้องการการรับรองมาตรฐานแต่ยังไม่มีหน่วยงานใดให้การสนับสนุน หรือชี้แนะให้เกษตรกรโดยตรง จึงทำให้ผลผลิตเกษตรกรยังไม่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ส่วนเกษตรกรที่ไม่ต้องการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 73.3 เนื่องจากมีความคิดว่าการปลูกพืชอินทรีย์มีระบบการจัดการฟาร์มที่ซับซ้อนมากกว่าการผลิตปลอดสารพิษรวมทั้งต้องมีการรับรองมาตรฐานการผลิต ซึ่งสร้างความยุ่งยากให้แก่เกษตรกร ส่งผลต่อการยอมรับการปลูกพืชอินทรีย์ อย่างไรก็ตามการปลูกพืชอินทรีย์ให้ได้รับรองมาตรฐานนั้นต้องพึงพาปัจจัยทางกายภาพ เช่น คุณภาพของดิน ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ รวมถึงเงื่อนไขที่กำหนดลักษณะการจัดการภายในฟาร์ม การกำจัดแมลงศัตรูพืชและการทำแนวกันชนป้องกันสารพิษ เงื่อนไขเหล่านี้จึงทำให้เกษตรกรไม่ต้องการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายในตลาดที่มีคนรู้จัก สร้างความเชื่อมั่นกับผู้บริโภคโดยวิธีการอื่นๆที่ไม่ใช่ตราสติกเกอร์รับรองคุณภาพ

ตารางที่ 21 ความต้องการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

รายการ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความต้องการการรับรอง	33	100	8	26.7
ไม่ความต้องการในการรับรอง	0	0	22	73.3

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

4.5.1 ความคิดเห็นการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทามีความคิดเห็นในเรื่องการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ผลต่อเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ผลิตอยากให้ผู้บริโภค สินค้าเพิ่มความเชื่อถือ เพิ่มปริมาณ การขายและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคคิดเป็น ร้อยละ 21.2 รองลงมาคือช่วยลดต้นทุนด้านการผลิตเป็น ร้อยละ 15.2 สามารถตรวจสอบได้คิดเป็น ร้อยละ 9.1 และสามารถขยายตลาด ประเภทๆได้คิดเป็น ร้อยละ 6.1

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มฝักปอดสารพิษ มีความคิดเห็นในเรื่องการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ผลต่อเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ผลิตเรื่องการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ความ มั่นใจให้กับผู้บริโภคคิดเป็น ร้อยละ 36.7 เพิ่มปริมาณการขายคิดเป็น ร้อยละ 20 ช่วยลดต้นทุน ด้านการผลิตและทำให้ผู้บริโภคคิดเป็น ร้อยละ 16.7 ความคิดเป็น ร้อยละ 13.3 ส่วนผลผลิต สามารถตรวจสอบได้คิดเป็น ร้อยละ 6.7

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อผลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

รายการ	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มฝักปอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขยายตลาดประเภทๆได้	2	6.1	0	0
เพิ่มปริมาณการขาย	7	21.1	6	20
ช่วยลดต้นทุนด้านการผลิต	5	15.2	5	16.7
เพิ่มค่าใช้จ่ายในการรับรอง	2	6.1	4	13.3
ทำให้ผู้บริโภค	7	21.2	5	16.7
สามารถตรวจสอบได้	3	9.1	2	6.7
สินค้าเพิ่มความเชื่อถือ และสร้าง ความมั่นใจให้กับผู้บริโภค	7	21.2	8	36.7

ที่มา : ตอบมากกว่า 1 ข้อ

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทามีความคิดเห็นการตัดสินใจของกลุ่มหรือชื่อผู้ผลิต ส่วนใหญ่อยากให้ผู้บริโภครู้จักมากขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 42.4 ทำให้สินค้ามีราคาเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 30.3 ผู้ผลิตมีภาระต้นทุนเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 18.2 ทำให้ขยายตลาดคิดเป็นร้อยละ 9.1 ที่มีผลต่อสินค้าของเกษตรกร

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษมีความคิดเห็นการตัดสินใจของกลุ่มหรือชื่อผู้ผลิต ส่วนใหญ่อยากให้สินค้ามีราคาเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 46.7 ทำให้ผู้บริโภครู้จักมากขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 30 ทำให้ผู้ผลิตมีภาระต้นทุนเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 16.7 และทำให้ขยายตลาดได้ดีคิดเป็น ร้อยละ 6.6 ในการตัดสินใจทำให้สินค้ามีราคาเพิ่มขึ้นจริง แต่ต้นทุนการผลิตก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นผลของการตัดสินใจต่อสินค้า

ความคิดเห็น	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สินค้ามีราคาเพิ่มขึ้น	10	30.3	14	46.7
ผู้บริโภครู้จักมากขึ้น	14	42.4	9	30
ขยายตลาดได้	3	9.1	2	6.6
ผู้ผลิตมีภาระต้นทุนเพิ่มขึ้น	6	18.2	5	16.7

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มแม่ทาที่มีความคิดเห็นการเพิ่มสต็อกเกอร์กับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่อยากทำให้ผู้บริโภครู้จักมากขึ้นและทำให้ผู้บริโภคมั่นใจคิดเป็น ร้อยละ 42.4 ส่วนทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 15.2

เกษตรกรตัวอย่างกลุ่มผักปลอดสารพิษมีความคิดเห็นการเพิ่มสต็อกเกอร์กับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่อยากทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 50 ทำให้ผู้บริโภครู้จักมากขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 36.7 และทำให้ผู้บริโภคมั่นใจคิดเป็น ร้อยละ 13.3

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นต่อการติดสต็อกเกอร์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ความคิดเห็น	กลุ่มแม่ทา (n=33)		กลุ่มผักปลอดสารพิษ (n=30)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น	5	15.2	15	50
ผู้บริโภครู้จักมากขึ้น	14	42.4	11	36.7
ผู้บริโภคมั่นใจ	14	42.4	4	13.3

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร, 2555

4.6 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการผลิตและการตลาดของผู้ผลิต

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรแม่ทา อำเภอแม่ออน จำนวน 33 ราย และกลุ่มเกษตรกรผักปลอดสารพิษ อำเภอสารภีจำนวน 30 ราย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและการตลาด ดังนี้

กลุ่มเกษตรกรแม่ทา

1. ปัญหาเมล็ดพันธุ์ต่อการผลิตอินทรีย์ เนื่องจากต้นทุนเมล็ดพันธุ์สูง และไม่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์เองได้จึงต้องพึ่งปัจจัยภายนอก
2. แรงงานน้อยไม่เพียงพอกับการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรมีแรงงาน 1-2 คน ต่อครัวเรือนทำให้ไม่เพียงพอต่อการเกี่ยวผลผลิตที่ออกมาพร้อมเพียงกัน ถ้ามีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นอาจจะทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
3. การจำหน่ายสินค้ายังเป็นการตลาดที่แคบ ยังมีผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์น้อย
4. ในการปรับสภาพดิน ต้องเวลานานทำให้เสียเวลาในการดำเนินงาน

กลุ่มผักปลอดสารพิษ

1. ขาดตลาดรองรับผลผลิต ไม่มีตลาดกลางเป็นของตนเอง จึงจำหน่ายในท้องถิ่นมากกว่าจำหน่ายในจังหวัดเชียงใหม่เพราะระยะทางไกลเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง
2. การเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง พบว่าเกษตรกรบางรายพึ่งพาพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อผลผลิตในบางราย
3. ภาระหนี้สิน พบว่าเกษตรกรยังต้องส่งเสียค่าเล่าเรียนบุตรจนกว่าบุตรจบการศึกษามีงานทำงานสามารถลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้
4. ขาดแรงงาน พบว่าในการปลูกผักปลอดสารพิษจะต้องเอาใจใส่แปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการใส่ปุ๋ย รดน้ำ การถอนหญ้า พรวนดินการกำจัดศัตรูพืช จนกระทั่งเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved